

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

Leto XIV.

Telefon št. 2552.

Ljubljana, v torek, 7. julija 1931.

Telefon št. 2552.

Štev. 76.

Agrarna Avstrija.

(Konec.)

3. Uvoz živil.

Napori in stremjenja Avstrije za poljšanje svoje agrarne bilance, ki smo jih opisali v predhodnih člankih, prihajajo tudi v celotni bilanci zunanje trgovine z živilom in živlenskimi potrebščinami že jasno do izraza. Pri tem pa je prišel Avstriji v prilog še velik padec cen poljedelskih produktov na svetovnih tržiščih. Ta padec cen predstavlja za Avstrijo prihodek nad 200 milijonov šilingov v toku zadnjih petih let. Valutarno je prihranila vsled tega pri uvozu živil Avstrija torej toliko, kolikor znaša vrednost izvoza poljedelskih produktov iz Jugoslavije. To je vsekakor vsota, ki igra tudi za avstrijsko zunanjo trgovino veliko vlogo. Vendar pa avstrijski konzumenti od tega niso imeli skoro nobenih koristi, ker je Avstrija istočasno dvignila carine, da vzdrži višino cen na svojih tržiščih in da omogoči svojim kmetom, da lahko po višjih cenah vnovejo svoje pridelke. Tako je bil konzument tudi pri tem prevaran in industrijski delavec v Avstriji nima od svetovne agrarne krize in padca cen ene praktične koristi, ki bi jo sicer moral imeti. Uvoz živil v Avstrijo se je razvijal v zadnjih petih letih tako-le:

Leta	Količina	Vrednost
1926	16-53 milj. q	1050 milj. šil.
1927	15-95 milj. q	1065 milj. šil.
1928	15-00 milj. q	1018 milj. šil.
1929	15-97 milj. q	976 milj. šil.
1930	16-54 milj. q	846 milj. šil.

Bližina Nemčije, kjer so cene živil še višje, omogočuje Avstriji, da plasira iz obmejnih krajev znaten del živil v Nemčijo. Izvoz živil konstantno napreduje in je dosegel lanske leto že eno desetino izvoza ali 664 milijonov dinarjev. To je pač lepa številka, posebno ako pomislimo, da izvažata velika in izrazito agrarna Jugoslavija samo za 2 milijardi 480 milijonov dinarjev predmetov za prehrano, torej štirikrat toliko, kolikor izvažata mala gorata in industrijalizirana Avstrija. Avstrijski izvoz živil se je razvijal tako-le:

Leta	Količina	Vrednost
1926	0-62 milj. q	55 milj. šil.
1927	0-71 milj. q	68 milj. šil.
1928	1-50 milj. q	76 milj. šil.
1929	0-69 milj. q	63 milj. šil.
1930	0-98 milj. q	83 milj. šil.

Res je, da izda Avstrija letno za živila, ki jih mora zaenkrat še kupovati v inozemstvu, več kakor znaša vrednost celokupne izvozne trgovine kraljevine Jugoslavije, žal da dosega naš delež na tem uvozu komaj eno dobro petino. Da si more vsakdo ustvariti sliko, v koliki meri krijejo sosedne agrarne države potrebo Avstrije na živilih, navajamo v kratkem pregled rezultatov uvoza živil v Avstrijo v zadnjih petih letih, ki je znašal:

	1926	1927	1928	1929	1930
	v milijonih šilingov				
Madžarska	331	263	235	272	229
Jugoslavija	141	149	97	95	119
Rumunija	99	134	104	73	70
Poljska	106	115	141	120	99

Interesantno je, da krijejo vse štiri agrarne države vzhodne Evrope le 56 do 65 odst. uvoza živil, tako da torej ena tretjina uvoza odpade na druge, med njimi tudi prekooceanske države.

Avstrijski uvoz živil se deli na sledeče glavne skupine:

	1926	1927	1928	1929	1930
	v tisočih met. stotov				
Žito, mlevski produkti in variva	8869	8963	7852	8478	9857
živina	1878	1855	1959	1678	1664
sadje in sočvrve	2726	2388	2433	3214	2893
jajca	152	169	175	142	176
mleko	334	93	19	8	6
masti in olja	219	255	233	281	201
jestvine	519	466	502	435	425

	1926	1927	1928	1929	1930
	v tisočih met. stotov				
sladkor	1878	1566	1695	1880	1455
kolonijalno blago	155	154	166	174	174
južno sadje	477	448	466	534	628
pijača	405	503	571	509	444

Konzum živil torej ni bistveno navedoval, nasprotno se je pri žitu in moki celo povečal, istotako pri sadju in agrumih, pri jajcih in kolonijalnem blagu. Statistika nikjer ne kaže, da bi bila glede živil kupna moč avstrijskega prebivalstva opešala in podatki o mezdah pa točno dokazujejo, da se je gnotni položaj širokih slojev avstrijskega prebivalstva v celoti tekom zadnjih petih let izboljšal in da redukcije, ki so se sempaja pojavile, niso imele kritičnih posledic. Največjo postojanko pri uvozu živil tvori naravno žito in mlevski produkti in zato Avstrija tudi tukaj kljub neugodnim klimatičnim in terenskim prilikam stremi, da svoj položaj čim bolj poboljša in uvoz po možnosti reducira. In res beleži tudi na tem polju že lep napredek. Domača produkcija žitaric je krila v posameznih letinah sledeče odstotne dele celokupnega avstrijskega konzuma:

Vrsta žita	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30
Pšenica	31-8	30-8	33-1	40-3	44-2	41-4
rž	78-5	83-9	81-1	80-4	78-4	80-6
ječmen	58-8	67-9	70-4	76-5	80-6	71-4
oves	74-2	82-5	81-9	83-3	82-9	75-6

Avstrija se torej približuje pri pšenici temu, da bo v kratkem krila polovico svojega konzuma z lastno žetvo, dočim je pri ostalih vrstah žitaric postala od uvoza že takorekoč neodvisna. To je velik napredek, ki zasluži polno priznanje. Jugoslavija stoji pri uvozu žita v Avstrijo na drugem mestu in je od celokupne potrebe 7/6 milijonov q importirala lani 1-9 milijonov q, to je skoro štirikrat več kot importira v Avstrijo Kanada in Združene države skupaj. Mnogo slabše pa stojimo pri mlevskih produktih. Tu pokrivamo le 3% celokupnega uvoza, dočim krije Madžarska nad dve tretjini. Poseka nas celo Rumunija in iz Severne Amerike pride petkrat toliko moke v Avstrijo kakor iz Jugoslavije. Tu očitno nekaj ni v redu in je vprašanje vredno, da se ga resno prouči, ker znaša celokupen uvoz mlevskih produktov v Avstrijo 50% več kakor pa je kapaciteta naše mlevske industrije. Koncesije, ki jih je dala Avstrija Madžarski za uvoz mlevskih proizvodov in ki jih smemo s polnim pravom tudi mi zase reklamirati, prihajajo v statistiki nesporno in nedvomno do izraza, ker bi bilo nemogoče, da bi pri razdalji ca. 300 km, kolikor ima naša mlevska industrija daljšo pot do Dunaja, mogla nastati samo radi voznine tako velikanska razlika. Pri vseh ugotovitvah in navedbah, ki

NOVOSADSKA BORZA JE UKINILA NOTIRANJE CEN NA PSENICO IN PSENICO MOKO.

Uprava novosadske borze poroča, da od danes ne bo več notirala cene za pšenico, pšenično moko in otrobe, ker so v zvezi z zakonom o izvozu in uvozu pšenice, rži in pšenične moke določene minimalne cene.

IZGLEDI ZA SVETOVNO LETINO.

Po došlih poročilih se kažejo prvi obrisi uspeha letošnje svetovne letine v pšenici. V Zedinjenih državah računajo navzlic 3% zmanjšanju posejane povr-

so deloma za nas morda trenutno neugodne, pa moramo pomisliti na to, da ostane Avstrija še vedno za nas važno konzumno področje živil in živlenskih potrebščin. Treba se je le prilagoditi in specializirati za njene potrebe, organizirati izvoz prometno in komercialno, v glavnem pa dobiti na avstrijskem tržišču stalna oporišča. S takim organiziranim delom bi se slika naših gospodarskih odnošajev z Avstrijo tudi preko okvirja ozkoprone carinsko-tarifne pogodbe lahko znatno razširila in razvila. Tu leži široko polje za iniciativnost mlajše, inteligentne in agilne trgovske garancije, da ga podrobno obdela, česar danes stare firme očitno v izpremenjenih razmerah niso več zmogljive.

Kupna moč avstrijskega prebivalstva se že jasno vidi na deželi, ki pripade na glavo prebivalca v zunanji trgovini, na primer za l. 1929, ako ga primerjamo s kvotami drugih držav. V tem letu je odpadlo na glavo prebivalca vrednosti zunanje trgovine:

v Avstriji	120 dolarjev
v Švici	244 dolarjev
na Švedskem	161 dolarjev
v Češkoslovaški	82 dolarjev
v Franciji	109 dolarjev
v Nemčiji	107 dolarjev
v Združ. drž. S. A.	81 dolarjev
v Jugoslaviji	10 dolarjev

Vidimo torej, da je kvota večja od Češkoslovaške in tudi od Združenih severoameriških držav ter da imamo kljub vsem peripetijam, ki jih je doživela Avstrija v zadnjem času na polju bankarstva, radi političnih bojov in razcepljenosti strank, pred seboj državo z dobro urejenim gospodarstvom, s pametno preudarno carinsko in industrijsko politiko, z agilnim industrijskim in trgovskim svetom, ki zna jugoslovansko tržišče detajlno obdelovati, pozna naše potrebe boljše kot mi sami, ima velike tajne in javne udeležbe pri celi vrsti industrijskih in trgovskih podjetij ter denarnih zavodov v Jugoslaviji in s tem velik upliv na naše gospodarske prilike. Temu svetu seveda ne bi šlo v račun, da pride v Jugoslavijo do veljave izrazitejša industrijska politika, vendar računamo za vsak slučaj tudi s to možnostjo, kar priča snovanje mnogih podružnic podjetij v Jugoslaviji.

Pametna gospodarska politika Avstrije, ki jasno ve, kam in kaj hoče, je privedla že danes do tega, da se je v sedmih letih od leta 1924 do 1930 zmanjšala pasivnost avstrijske trgovinske bilance od 1486 milijonov šilingov na 851 milijonov šilingov, torej za celih 635 milijonov šilingov, ali nad pet milijard dinarjev, kar predstavlja skoro tri četrtine naše zunanje trgovine. Če pa k temu prištejemo še rente, ki jih dobiva avstrijski industrijski svet iz nasledstvenih držav in ki so bile posebno iz Jugoslavije nenavadno izdatne in bogate, vidimo, da je treba Avstrijo gledati z drugimi očmi kot jo gleda pri nas marsikdo, ki verjame še na stare bajke.

šine z večjim pridelkom ozimne pšenice, ki se ceni na 177 milijonov met. stotov (lani 164). Na drugi strani pa je že povsem jasno, da bo pridelek Kanade zaradi slabega stanja jare pšenice precej manjši, čeprav so zadnje padavine deloma prinesle izboljšanje. Med evropskimi državami bosta Francija in zlasti Italija imeli znatno obilnejšo letino nego lani. Ugodnejši pridelek pričakujejo tudi v Nemčiji. Večji pridelek v teh državah bo po sedanjih cenitvah sigurno izravnal primanjkljaj Kanade, tako da zaenkrat ni računati da bi se obilne svetovne zaloge, ki pritiskajo na trg, v teku letošnje kampanje zmanjšale.

VOJNICA ZA LETO 1931.

Kakor znano se je vojnica, ki je znašala po zakonu o ustroju vojske in mornarice praviloma 50% letnega neposrednega davka, s finančnim zakonom 1931/1932, ki je stopil v veljavo dne 1. aprila t. l. znižala od 50% na 20% letnega neposrednega davka. Vsled tega so nastali dvomi, ali naj se vojnica za l. 1931 predpiše za čas do 31. marca po prejšnjih predpisih in za čas od 1. aprila dalje v znižani izmeri, ali pa naj se za celo leto 1931 predpiše v znižani izmeri. — Na konkretno vprašanje je ministrstvo za finance odločilo, da se vojnica za celo leto 1931. predpiše v znižani izmeri.

Nov zakon o izrabljanju vodnih sil.

Enotna ureditev vodnega režima -- Temeljna načela novega zakona

Nj. Vel. kralj je na predlog kmetijskega ministra po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izrabljanju vodnih sil. Pri tej priliki smo dobili s pristojnega mesta ta-le pojasnila:

Ker imamo v naši združeni kraljevini 6 različnih zakonov o vodnem pravu, kakor veljajo za posamezne pokrajine in so stari že več ko 40 let, ko so odredbe glede izkoriščanja vodnih sil merile samo na takratne majhne in neznatne naprave in ni nihče niti mislil na njih sedanji obseg ter so zato ti zakoni popolnoma nesodobni, je treba izdati nov zakon o vodah za vso našo kraljevino na enotni podlagi. Ker pa je izdelava zakona o vodnem pravu zelo komplicirana in odvisna od civilnega zakonika, se je zdaj uredilo samo reguliranje vprašanja o izkoriščanju vodnih sil.

Temeljno načelo tega zakona stremi za tem, da se da večji poudarek strokovno-tehničnemu sodelovanju v vseh vprašanjih, ki se tičejo izrabljanja vodnih sil, in da se pri tem upoštevajo vsi tehnični momenti vode in krajevne razmere, dalje da se omogoči preureditev bolj ali manj primitivnih naprav v večjo enoto, da se privatnim podjetnikom dade za gradnjo takih naprav nekatere ugodnosti v času gradnje in eksploatacije, da se izdela potrebna državna organizacija in da se ne dovolijo olajšave zasebnim podjetnikom, ki bi šle v breme državnega proračuna, ter da se tako ustvarijo vsi pogoji, da bodo vodne sile služile ne samo sedanji, nego tudi bodoči generaciji. To je glavni smisel zakona o izkoriščanju vodnih sil, ki stopi v veljavo 3 mesece po razglasitvi v službenih novinah.

Pravilnik o izvajanju monopola na izvoz in uvoz žita.

Poslovanje privilegirane družbe za izvoz kmetijskih proizvodov -- Organizacija državnega nadzorstva

Trgovinski minister je izdal pravilnik o načinu poslovanja privilegirane izvozne družbe za račun države v smislu § 2 in 4 zakona o izvozu in uvozu pšenice, rži in pšenične moke. Po tem pravilniku bo: 1. izvoz in uvoz vseh vrst pšenice, rži in pšenične moke vršila država preko privilegirane delniške družbe za izvoz kmetijskih proizvodov. 2. Vse posle, ki jih bo družba vršila za račun države, bo posebej knjižila, tako da se bodo mogli vsak čas ugotoviti vsi

izdatki in dohodki, ki izvirajo iz teh poslov, in da se bo natančno lahko ugotovilo stanje poslovanja. 3. Družba bo vršila te posle po navodilih, ki jih bo trgovski minister sporočal družbi po svojem delegatu. 4. Najnižja cena, ki jo mora družba plačati vsakemu proizvajalcu za pšenico dobre kvalitete in glede na izvor postavljene v vagone ali v vlačilce, znaša 150 Din za 100 kg. Najnižja cena, ki jo mora družba plačati kmetijskim zadrugam, trgovcem ali kakim drugim posrednikom, znaša 163 dinarjev za 100 kg. Cena pšenice boljše kvalitete ali pšenici, ki je postavljena na ugodnejše postaje, kakor tudi pšenici, ki jo družba kupuje za kesnejši rok, bo sorazmerno večja. To sorazmerje določi družba v sporazumu z delegatom trgovskega ministra. 5. Kupljeno pšenico mora družba prodajati v inozemstvo po najboljših cenah in pogojih, ki jih je mogoče doseči v trenutku, ko se sklepa kupčija. 6. Družba lahko prodaja kupljeno pšenico tudi v notranjosti države, če položaj na trgih v državi to zahteva. 7. Država stavi družbi na razpolago potrebna denarna sredstva za nakup tiste količine pšenice, ki se ji ponudi. Iz te vsote se morajo kriti tudi stroški za upravo teh poslov. 8. Vse poslovanje, ki ga predpisuje ta pravilnik, se mora vršiti pod nadzorstvom in ob neposredni udeležbi delegata trgovskega ministra in v sporazumu s finančnim ministrstvom. V ta namen bo trgovski minister postavil kakega uradnika svojega ministrstva, ki bo vršil dolžnosti njegovega delegata pri družbi. Za izvajanje tega nadzorstva se bo pri družbi ustanovil poseben oddelek, kateremu bo na čelu omenjeni delegat. Trgovski minister bo postavil potrebno število osebja, ki bo imelo primerne strokovno izobrazbo. Delegat bo dolžan pregledati vsak dan, najkasneje pa v treh dneh, vse vknjižbe o poslih, ki jih ima v mislih ta pravilnik, in za vsak posel dati svoj vizum. Delegat je dolžan vsak dan pregledati overjene spiske dnevnih nakupov in prodaj, staviti eventualno pripombe in poročati o tem ministru za trgovino.

Izvajanje zakona o monopolu zunanje trgovine z žitom.

Nj. Vel. kralj je na predlog kmetijskega ministra in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izpremembah in dopolnitvah v zadružnem zakonu.

§ 1. Kmetijske zadruge so pooblaščenice kupovati in prodajati pšenico in vse ostale poljske pridelke, navedene v zakonu o izvozu in uvozu pšenice, rži in pšenične moke, tudi od pridelovalcev, ki niso zadružniki. Prihranki, doseženi pri nezadružnikih, ni treba da se razdele, nego se postavijo v rezervni fond.

§ 2. Pooblastitev iz § 1. tega zakona bo trajala samo dotlej, dokler bo v veljavi sklep ministrskega sveta z dne 27. junija 1931 glede intervencije države v svrhu reguliranja pšeničnih cen.

§ 3. Prijavo o vstopu v članstvo novih zadružnikov v zadrugo overovijo zadruge in pošljejo s prepisom pristojnemu sodišču v svrhu vpisa v register.

§ 4. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč na dan razglasitve v »Službenih novinah«.

Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o pooblastitvi ministra za trgovino in industrijo za sprejetje naknadnih uredb in predpisov o izvrševanju zakona o uvozu in izvozu pšenice, rži in pšenične moke z dne 27. junija 1931, ter o kontrolnih ukrepih za njega izvrševanje.

§ 1. Za izvedbo zakona o uvozu in izvozu pšenice, rži in pšenične moke z dne 27. junija 1931 ter o kontrolnih ukrepih za njega izvrševanje se pooblašča minister za trgovino in industrijo, da sme, če je to potrebno, ob svojem času v posameznih krajih in za posamezne vrste pšenice rezervirati si izključno pravico kupovanja za državo.

§ 2. Mlini, ki prodajajo moko, morajo do 15. julija t. l. sporočiti Privilegirani

izvozni družbi v Beogradu svojo dnevno kapaciteto in morajo voditi od 5. julija dalje glede pšenice točno evidenco kupljenih količin za mletje po obrazcu, ki ga je predpisal minister za trgovino in industrijo.

§ 3. Kmetijske zadruge in trgovci, ki se bodo bavili s kupovanjem pšenice, rži in pšenične moke, so takisto dolžni voditi v tem zakonu predvideno evidenco kupljenih količin pšenice, rži in pšenične moke. Iz te evidence se mora videti, da so se pri kupovanju pšenice držali cen, določenih s sklepom ministrskega sveta z dne 27. junija 1931, odnosno cen, ki jih minister za trgovino in industrijo v bodoče odredi.

§ 4. Pooblašča se minister za trgovino in industrijo, da sme tedaj, če prodajajo mline, ki se pečajo s prodajanjem moke in trgovino z mok, moko po ceni, ki ni v razmerju s cenami pšenice, kakor je določena v sklepu ministrskega sveta z dne 27. junija 1931, odnosno s cenami, ki jih bo določil minister za trgovino in industrijo, s posebno uredbo normirati cene raznih kakovosti pšenice.

Če bo treba, je minister za trgovino in industrijo pooblaščen predpisati za mline, ki se pečajo s prodajanjem moke in ki meljejo za domačo potrebo tudi pšenico, lažjo od 75 kg za hl, s posebno uredbo vrste moke, ki se smejo izdelovati in tudi prodajno ceno.

§ 5. Nadzorstvo nad izvajanjem predpisov tega zakona in vseh v tem zakonu navedenih odredb bo vršil minister za trgovino in industrijo po organih upravne oblasti prve stopnje, ki so dolžne pošiljati vsakih 7 dni svoje poročilo ministru za trgovino in industrijo.

§ 6. Kdor na sleparski način kupuje pšenico po nižji ceni, kakor jo predpisuje sklep ministrskega sveta z dne 27. junija t. l. in kdor se pregreši proti prepovedi trgovanja in mletja po § 1. tega zakona, se kaznuje, v kolikor se to po kazenskem zakoniku ne smatra za hujši prestop, z denarno globo 1 tisoč do 10 tisoč dinarjev in z zaporom do 30 dni. Preiskavo o teh stvareh vodi in kazni izreče upravna oblast prve stopnje. Pritožbe zoper razsodbe upravne oblasti prve stopnje rešuje upravna oblast druge stopnje.

§ 7. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi na dan razglasitve v »Službenih novinah«.

Iz naših organizacij

Trgovsko društvo v Celju nam sporoča, da je na zadnji seji dne 19. junija t. l. ustanovilo podporni sklad, ki ima v prvi vrsti namen, v slučaju potrebe podpirati onemogle in delanemožne člane. V to svrhu se je obenem določil tudi znaten prispevek ter sklenilo od vsakoletnega čistega dohodka prispevati še 10% v omenjeni sklad.

Z ozirom na vseskozi obče koristen namen te akcije oziroma ustanove društvo vse dosedanje nečlane trgovce kakor tudi trgovske nastavljenice najvljudneje vabi k pristopu.

Mesečna članarina znaša od 1. julija t. l. dalje namesto dosedanjih Din 10— samo Din 5— za trgovce in podjetja, za nameščence pa mesečno Din 2—. Ustanovni člani plačajo enkrat za vselej Din 250—, medtem ko znaša enkratna članska pristopnina Din 5—.

Ljubljanska borza

Tečaj 6. julija 1931.	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 100 h. gold.	2275.18	2282.02
Berlin 100 M	1341.02	1345.04
Bruselj 100 belg	787.96	790.32
Budimpešta 100 pengő	987.01	989.97
Curih 100 fr.	1095.15	1098.45
Dunaj 100 šilingov	795.07	797.47
London 1 funt	275.10	275.92
Newyork 100 dolarjev	5642.18	5659.18
Pariz 100 fr.	221.38	222.04
Praga 100 kron	167.50	168.—
Trst 100 lir	296.01	296.91

KREDITNI ZAVOD ZA TRGOVINO IN INDUSTRIJO V LJUBLJANI.

Ker so prešle vse delnice Kreditnega zavoda za trg. in ind. v Ljubljani, ki jih je posedovala Oesterr. Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe na Dunaju, v roke jugoslovanskih delničarjev, t. j. Hranilnice dravske banovine, Mestne hranilnice ljubljanske, A. Westen, Celje in drugih privatnih delničarjev, se po stanju nove delničarske posesti izvrše nekatere izpremembe v sestavi uprave.

Kot zastopniki novih interesentov vstopijo v upravo zavoda: za Hranilnico dravske banovine gg. odvetnik dr. Vladimir Ravnihar, predsednik Hranilnice dravske banovine, in inženir Franc Zupančič, predsednik Zveze slovenskih zadrug; za Mestno hranilnico ljubljansko gg. prof. dr. Pavel Pestotnik, član ravnateljstva Mestne hranilnice ljubljanske, in Josip Olup, posestnik in trgovec, član ravnateljstva Mestne hranilnice ljubljanske, nadalje g. Avgust Westen, veleindustrijalec v Celju.

Upravni svet je v svoji seji dne 4. julija 1931. soglasno odobril podano izčrpano poročilo o stanju zavoda. Upravnemu svetu je bilo predloženo točno poročilo o izvršenih transakcijah in ugotovljeno, da med Credit-Anstalt, Wien, in Kreditnim zavodom za trgovino in industrijo v Ljubljani, kakor tudi napram inozemstvu sploh, ne obstoje niti z ene niti z druge strani nikake obveznosti več.

Malinovec

pristen, naraven, na malo in veliko prodaja lekarna
Dr. G. Piccoli
Ljubljana, Dunajska c. 6

TEČAJ ZA MIZARSKO LUŽENJE V BREŽICAH.

Zavod za pospeševanje obrta Zbornice TOI v Ljubljani naznanja, da se vrši za mizarje in mizarske pomočnike tečaj za luženje lesa v Brežicah v soboto in nedeljo 18. in 19. julija t. l. in sicer v prostorih g. Grobušek Ivana, gostilničarja v Brežicah. Opozorjamo mizarske mojstre in pomočnike brežiškega okoliša, da se nemudoma prijavijo pri Zavodu potom Zbornice TOI v Ljubljani ali pa neposredno pri Zadrugi kovinskih in lesnih obrtov v Brežicah najkasneje do 10. julija t. l. Oni, ki bi prijavo zamudili, se bodo sprejeli po razpoložljivosti prostora ob otvoritvi, ki bo 18. julija t. l. ob 8. zjutraj v navedeni delavnici. Pristojbina za mojstre 40 Din, za pomočnike 20 Din, revnim mojstrom ali brezposelnim pomočnikom se na prošnjo more znižati na 20 in 10 Din. Vsak udeleženec mora prinesiti s seboj deščice, brušene z vodo, v dimenzijah 10×12 cm in debeline 6 do 12 mm (masivne ali furnirane) in sicer 3 komade češnjevega, 3 hrušovega, 5 bukovovega, 5 jelševega, 8 orehovega, 10 javorovega, 10 smrekovega in 17 hrastovega lesa.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snaži ob-
leke, klobuke itd.
Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH.

RAZPIS NATEČAJA.

Slovenska Šolska Matica razpisuje natečaj za temo: »Kakšno vzgojo zahteva gospodarsko življenje od našega človeka?« Natečaja se more udeležiti vsakdo. Obseg naj bo najmanj ena polna, največ pa tri pole. Razpisane so za temo tri nagrade: prva v znesku Din 1500—, druga Din 1000— in tretja Din 500—. Najboljši rokopis SSM v svojih publikacijah natisne ter mu prisodi še običajni honorar. Rokopisi naj se pošljejo tajništvu Slovenske Šolske Matice do 1. februarja 1932. — Tajnik.

Vsak smotren gospodar čita »Trgovski list«!

Po svetu

Obtok bankovcev v Avstriji se giblje okoli 1 milijarde šilingov in je bil po zadnjem izkazu Narodne banke krit s ca. 53 odstotki.

Dohodki avstrijskih zveznih železnic v maju so bili za 7.3% manjši kot v lanskem maju; le v osebnem in prtljažnem prometu so bili večji (Binkoštni prazniki).

Zaposlenost industrije v Češkoslovaški je bila v maju in v začetku junija nekoliko boljše kot prej, kar je povečini posledica sezonskega poživljenja. Insolvenca so nekoliko padle.

Ruska naročila v Franciji presegajo bajé svoto 1500 milijonov frankov. Francozi so jih dobili pod pogojem, da dobi ruska industrija kredit za 2 do 5 let ter da francoski bančni sindikat izposluje ruskim menicam žiro.

Število brezposelnih v Poljski je padlo za nadaljnjih 9000 oseb na 304.000.

Pridelovalci krompirja v Poljski so ustanovili zvezo, v koje kompetenco bodo spadala tudi eksportna vprašanja. Dalje je bil ustanovljen sindikat, ki se bo pečal s trgovino in z eksportom gob.

Proračunski deficit Francije za leto 1931-32 je cenjen na dve milijardi in 62 milijonov frankov.

Poročevalno podjetje Agence Havas v Parizu izkazuje za preteklo leto 27.6 mil. frankov čistega dobička, ob delniški glavnici 105 mil. frankov; dividenda znaša 65 frankov.

Ruski sindikat nafte je sklenil v Mehiki s tamošnjimi interesi dogovor o ustanovitvi mešane družbe za prodajo ruskih petrolejskih produktov, in sicer po cenah, ki so pod cenami na svetovnih trgih.

Slovita dunajska tovarna pismenega papirja »Favorit Mille« je zaprosila za otvoritev poravnalnega postopanja. Neugodne gospodarske razmere so povzročile zlom tvrdke, ki obstoji že pol stoletja. Največji upnik je Kreditni zavod na Dunaju s 100.000 dol., nato pa papirna tovarna Leykam-Josefstadl s 400.000 šilingi. Ponuja se 35 odstotkov.

236 vzrokov sedanje gospodarske krize nam našteje neki nemški profesor. Ta je pa krizo res temeljito proučil.

Prodajne razmere pri podjetju Steyr so se v zadnjih mesecih kljub gospodarski krizi ugodno razvijale; v avtomobilni produkciji je zaposlenih sedaj okoli 2200 delavcev, v orožarni ca. 450.

Za avstrijske zvezne ceste je bil samo za posipanje, obloženje itd. določen letos znesek 11 milijonov šilingov.

Dynamit Nobel d. d. v Bratislavi je imela v preteklem letu 4.740.000 Kč čistega dobička, s pripisi iz leta 1929 pa 5.680.000 in razdeljuje nespremenjeno 30 odstotno dividendo ali 120 Kč.

Turški bančni konsorcij je raztegnil svoje delovanje na nadaljnjih šest mesecev, iz česar sledi, da Turška državna banka zaenkrat še ne bo pričela poslovati. Devizne zaloge Turčije se bližajo koncu in bo moral iz carigradskih domačih in inozemskih velebank sestojeci konsorcij dati potrebne devize v obrambo proti morebitnim inflacijskim nevarnostim.

Število vlagateljev pri jgsl. Poštni hranilnici je znašalo na koncu maja 151.545, svota hranilnih vlog 262 milijonov Din, število čekovnih računov 19.662, čekovni promet 5325 mil. Din, vloge na tekoči račun 862 mil. Din.

Stalni žitni odbor v Italiji izdeluje temeljna načela za poljedelsko kampanjo leta 1931-32.

»Nastavljenici hranilnic so bančni uradniki; tako je razsodilo na neko pritožbo nemško državno delovno sodišče.

Prva sladkorna tovarna Litve bo pričela obratovati 15. oktobra t. l.

Rusi bodo naročili v Londonu ladje v znesku več milijonov funtov in mnogovrstne električne opreme.

Za dvig poljedelstva v Primorju, zlasti v dolini Neretve, sta po mnenju merodajnih mest posebno važni elektrifikacija in melioracija zemlje. Z zneskom 40 mil. Din bodo elektrificirali dolino Neretve do pristanišča Metković.

Tonaža brezposelnih ladij v Angliji je narasla samo v prvem letošnjem četrtletju za 17 odstotkov.

Občni zbor Zveze trgovskih gremijev za Slovenijo.

(Nadaljevanje.)

Tajniškemu poročilu, ki smo ga v celoti objavili, je sledilo **blagajniško poročilo Zveze**, ki ga je v odsotnosti zveznega blagajnika g. Jurija Verovška podal zvezni predsednik g. Josip J. Kavčič in ki izkazuje, da je imela Zveza v preteklem letu Din 225.999,81 dohodkov in Din 136.113,59 izdatkov. Celotno zvezno premoženje je znašalo 31. decembra 1930 Din 155.333,02.

Računski preglednik g. Josip Šporn je poročal nato, da je pregledal knjige in priloge, primerjal jih z vknjižbami, našel vse v popolnem redu in predlagal zveznemu blagajniku in predsedstvu absolutorij. Predlog g. Josipa Šporna je bil soglasno odobren.

Zvezni predsednik g. Josip J. Kavčič je podal nato proračun za leto 1931, ki izkazuje Din 169.800,— izdatkov, ki jih je treba kriti z zvezno doklado. Zvezna doklada je bila sporazumno z gg. gremijskimi načelniki določena na zvezni predsedstveni seji in odobrena na predkonferenci zveznih delegatov. Proračun in zvezna doklada sta bila nato soglasno odobrena.

Sledili so za tem trije referati o davkih in sicer referat g. Ernesta Koblerja o pridobnini, g. Ivana Bahovca o samoupravnih dajatvah in referat o skupnem davku na poslovni promet, ki ga pa radi prekratkega časa ni bilo mogoče prečitati.

V naslednjih številkah bomo priobčili v celoti vse tri referate.

Referat g. Ernesta Koblerja

o pridobnini.

V vsem javnem življenju in osobito v narodnem in državnem gospodarstvu igrajo finance najvažnejšo vlogo. Gospodarske edinice, države, s svojimi velikimi gospodarsko, kulturno in socialno političnimi nalogami potrebujejo sredstev, da morejo vršiti te naloge.

V daljni zgodovinski dobi so se vzdrževale države iz dohodkov obsežnih državnih domen, pozneje pa v pretežni meri iz prispevkov državljanov — davkov.

V predvojni dobi se je o davčnem vprašanju v gospodarskih krogih le malo govorilo, ker so bili davki v skladu z gospodarsko močjo davkoplačevalcev.

Evropa pa je izšla iz svetovne vojne gospodarsko in socialno popolnoma izčrpana in treba je bilo težkih žrtev, da so se vsaj deloma omilile težke posledice, ki jih je zapustila ta, v svetovni zgodovini največja vojna furija.

Obnova Evrope, ustvaritev novih državnih edinic, vojni dolгови, novi veliki problemi so katastrofalno vplivali tudi na javne finance in države so bile prisiljene kriti svoje vedno večje potrebe iz posojil in davčnih dohodkov.

Pršli so časi popolnoma razrvanih financ skoraj vseh evropskih držav. In posledica tega je bila, da so se množili davki od leta v leto v najrazličnejših oblikah in naraščali v efektu, — naraščali tako, da danes smelo trdimo, da so porasli do one višine, ki grozi, da postanejo davčna bremena vspricho težkih časov, ki jih preživlja svetovno gospodarstvo, pogubonosna.

Zato se kot rešila niti vleče skozi vsa vojna leta odločna borba gospodarskih krogov proti davčni preobremenitvi.

*

Za objektivno presojo sedanjega davčnega položaja v naši državi je potrebno, da pogledamo najprej na kratko v razvoj naše davčne zakonodaje.

Do leta 1928 so veljali pri nas v glavnem štirje davčni zakoni, ki so se med seboj bistveno ločili in tvorili v državi tri različne davčne sisteme. Medtem, ko je podedovala Slovenija po Avstriji dober davčni aparat, ki je z vso strogostjo izterjal davke in je v Sloveniji plačevala dohodnino, — v južnih pokrajinah gospodarstvo ni občutilo tako ostrega pritiska davčnega vijaka, niti ni plačevalo dohodnine.

Povsem razumljiva je bila torej množična zahteva slovenskih gospodarskih

krogov po zenačenju davčne zakonodaje, od katere je upravičeno pričakovalo omiljenja, kajti davki so postajali v Sloveniji že tedaj prekomerni.

Končno je v letu 1928 stopil v veljavo novi zakon o neposrednih davkih, ki pa je prinesel slovenskemu gospodarstvu že o priliki prvega predpisa davkov po novem davčnem zakonu, leta 1929, težko razočaranje.

V zadnjih letih je nastopila v vseh gospodarskih panogah težka gospodarska kriza; pojavilo se je splošno zmanjšanje kupne moči konzumenta, znaten padec cen v trgovini na debelo in zastoj v industriji, — kar je izzvalo splošno depresijo, ki se je v preteklem letu v nekaterih strokah razvila v dejansko krizo.

Motreč na eni strani ogromno zvišanje davkov in davščin, na drugi strani pa velik zastoj v gospodarstvu, pridemo do zaključka, da davčna politika ni v skladu z gospodarskim položajem ter da je zato, v izogib težkim posledicam, ki jih more prinesiti fiskalna preobremenitev celotnemu narodnemu gospodarstvu, — neobhodno potrebna izprememba njene smeri.

Davke delimo v glavnem v dve skupini in sicer državne in samoupravne; — državne pa zopet v neposredne in posredne davke; — samoupravne pa v občinske in banovinske.

Oglejmo si nekoliko podrobneje predvsem državne neposredne davke in sicer

pridobnino.

Ob prevratu se je pobirala pri nas pridobnina po prvem poglavju bivšega avstrijskega zakona o osebnih davkih.

Pridobnina, katero je prevzela naša kraljevina ob svoji ustanovitvi, je bila po svojem bistvu kontingentirani davek, ki se porazdeljuje na posamezne davčne družbe in v okviru družb po zunanjih znakih na posamezne davčne zavezanice. Pridobnina v okviru kontingenta se je odmerjala in pobirala po bivših avstrijskih predpisih do konca leta 1928. Navzlic temu, da se je hkratu z drugimi davki povišala na štirikratno izmero in da so se na njo pobirali razni pribitki (edinstveni in izredni), je pa vendar znašala za l. 1928 samo Din 1.440.103,86. Na njo odpadajoči edinstveni državni pribitek je znašal v letu 1928 dinarjev 2.133.735,43 in izredni pribitek dinarjev 1.072.151,78. Celokupna vsota pridobnine s pribitki vred je znašala v letu 1928 Din 4.645.991,07. Razdeljena na 40.225 davkoplačevalcev je znašala za enega davkoplačevalca povprečno dinarjev 115,50.

Pridobnina v obliki kontingentiranja, v kakršni se je plačevala do konca leta 1928, je bila torej vsekakor znosen davek, ki navzlic temu, da so se nanj pobirale še avtonomne doklade, ni dajal povoda za pritožbe.

V povojni dobi, ko so se v novi državi pobirali davki po različnih zakonih, ki so se med seboj bistveno razlikovali, se je pojavljala vedno bolj tenaenca, da se neposredni davki izenačijo in da se za njihovo odmerjanje uveljavi enoten davčni zakon, in tako preprečijo nenakomernosti v davčni obremenitvi.

Na izenačenju neposrednih davkov smo ime'i tudi Slovenci veliko interesa, ne sicer radi pridobnine, temveč v prvi vrsti radi dohodnine, ki je strogo izvajana po črki zakona pri davčni lestvici, določeni daleč v predvojni dobi, pomenjala za naše gospodarstvo preobčutno davčno breme. Po dolgih pripravah in večkratnih načrtih je Narodna skupščina uveljavila enoten zakon o neposrednih davkih, v katerem je sicer opustila dohodnino v obliki bivših avstrijskih zakonov, pač pa uveljavila pobiranje pridobnine ne več po zunanjih znakih v okviru kontingenta, temveč po doseženih dohodkih. S tem je postala pridobnina proti naši volji nekaka specialna dohodnina za trgovce, obrtnike in industrijalce. Slovenski gospodarski krogi so spriči dobrih izkušenj, ki so jih imeli s pridobnino v prejšnji obliki, do zadnjega vstrajali v zahtevi, da se pridobnina uredi v novem izenačenem zakonu na bazi zunanjih znakov v okviru primernega kontingenta.

S svojo zahtevo nismo prodrli. Finančna uprava se je postavila na stališče, da bi kontingentiranje na eni strani ne bilo v skladu z ostalimi davčnimi vrstami, na drugi strani pa bi ne bilo v skladu z načelom davčne pravičnosti, uveljav-

ljene v Ustavi, ker se reparticijska davka ne more izvesti v pravem razmerju namram dohodkom.

Po tej odločitvi je šlo stremljenje gospodarskih krogov, ko so uvideli, da s stališčem kontingentiranja ne morejo prodreti za tem, da se za pridobnino dosežejo čim ugodnejše mere. Prizadevanja vseh gospodarskih krogov so sicer uspela v toliko, da se je ukinilo pobiranje zbog svoje ostrine tako osvožene dohodnine in da se je končno davčna mera za trgovino, ki je bila po zadnjem načrtu predvidena na 14%, znižala na 10%. Postrila pa se je 10% davčna mera z dopolnilnim davkom, ki znaša pri dohodkih do 10.000 Din 2% in se potem stopnjuje do 12%. To najvišje mero doseže že pri dohodkih 150.000,— Din.

(Nadaljevanje sledi.)

Zacherlin

mrčesni prašek v originalnih steklenicah in škatlicah uniči ves mrčes. Dobiva se povsod. — „Zacherlin“. Ljubljana, Beethovnova ulica štev. 16.

Poravnave in konkurzi.

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo naslednjo okrožnico o otvorjenih in odpravljenih konkurzi in prisilnih poravnava izven konkurza za čas od 21. do 30. junija 1931.

A. OTVORJENI KONKURZI:*

Dravska banovina: Bohinc Pavel, Tržič, Fale Zdravko, Kranj, Kumer Karol, Kamnik, Murko Mihael, Studenci pri Mariboru, Peteršič J. N., Ptuj.

Savska banovina: Košič Miroslav, Peršavesa, Zimer Vladoje, Zagreb, Illica 38.

Drinska banovina: Radojčić Radoša iz Lasca (srez trnavska-Čačak).

Zetska banovina: Mandić Lazar, Nikšić.

Dunavska banovina: Jugotekstil lastnik Blahak Ferdinand, Zabalj.

Vardarska banovina: Betujlović H. Selim, Prizren, Janković Kone i sin, Leskovac, lastnik Petar K. Janković, Leskovac.

Beograd, Zemun, Pančevo: Olarov Mite, Pančevo.

B. RAZGLASENE PRISILNE PORAVNAVE IZVEN KONKURZA:

Dravska banovina: Bernik Franc, Ljubljana VII., Celovška cesta 43, Fröhlich Navratil, Celje.

Savska banovina: Horn i drug, Osijek, Ivančič Stjepan, Prelog, Kerschner Vilim, Dol. Miholjac, Oblath Geza, Zagreb, Pleše Braća, Delnice, Ružnić Petar, Kloštar Podravski, Škrobot Josip, Zagreb, Zlatarić Boža, Strizivojna-Vrpolje.

Primorska banovina: Katić Blaž i dr., Solin, Mastrović F., Makarska.

Zetska banovina: Skadrak Sulejman i sin, Prijepolje.

Dunavska banovina: Dražić Slavko, Krstur, Kapornjaj Ilija, Stara Moravica, Golušin in Popov, Kumano. Lajč Makso, St. Bečej, Müller Josif, Šuplaja, Mundvajl Peter, Kula, Radosavljević Rajko, Mokrin, Vidaković Ivanka, Kumano, Weiss Henrik, Subotica.

Beograd, Zemun, Pančevo: Friedmann Leon, Zemun.

C. ODPRAVLJENI KONKURZI:

Dravska banovina: Dolničar Vekoslav, Ljubljana, Vurnik Franc, Radovljica.

Savska banovina: Budisavljević Miloš, Brinje, Prva postolarska zadruga, Sisak.

Drinska banovina: Punić pok. Petar, Gunjevac.

Dunavska banovina: Horovic Lipot, Subotica.

Moravska banovina: Milorad M., Niš.

D. ODPRAVLJENE PRISILNE PORAVNAVE:**

Dravska banovina: Badl W., Maribor, Fornara Ant. vdova Elza Fornara, Celje, Stegmüller Anton, Muta.

Savska banovina: Stepinski Ladislav, Požega.

Dunavska banovina: Breder Adolf, Sombor, Horvat Franjo, Čantavir.

* Ostali podatki, n. pr. kdaj je ugotovitveni narok, katero sodišče je razglasilo konkurz (poravnavo), kdo je konkurenčni (prisilni) upravitelj, se izvedo v društvenem tajništvu. ** Vzrok, zakaj je bilo postopanje odpravljeno, se izve v društvenem tajništvu.

Dobava-prodaja

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. julija t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg pisanih cunj. (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.) — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 10. julija t. l. ponudbe glede dobave kotnega železa; do 13. julija t. l. glede dobave 1 stroja za brušenje orodja, 100 komadov škripcev, raznega okovja, obročev, flanš, 500 m² strešne lepenke Ruberoid, 50 kg Ruberoid-lepila, barv, žaglic za kovine, pil, svedrov itd.; do 16. julija t. l. pa glede dobave 200 litrov kisa. — Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 13. julija t. l. ponudbe glede dobave 3000 kg cilindrskega olja, glede dobave cevi, pločevine, azbestnega materiala, zakovic itd.; do 15. julija t. l. pa glede dobave tiskovin. — Direkcija državnih železnic v Subotici sprejema do 15. julija t. l. ponudbe glede dobave žice in kablov; do 16. julija t. l. glede dobave silicium brončene žice; do 17. julija t. l. pa glede dobave telefonskega materiala. — Direkcija državne železarne Vreš-Majdan sprejema do 15. julija t. l. ponudbe glede dobave 4000 kg francoskega olja in 2700 kg kave. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave bakrene žice, vijakov, zakovic, 4000 kg bencina ter glede dobave pločevine. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 9. julija t. l. ponudbe glede dobave lesa; do 16. julija t. l. glede dobave raznega orodja in posteljnine. — Direkcija državnega rudnika Zenica sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave bakrene žice, barv proti rji ter glede dobave 1 naprave za kopalnico. — Direkcija državnega rudnika Zabukovca pri Celju sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave mineralnih olj, bencina in to votne masti. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede dobave 100 kg cinkovega belila, 100 komadov ključavnic, 1000 kg cilindrskega olja, 15 komadov krtač, 10 kg motvoza, 45 metrov tkiva iz železne žice ter glede dobave eternita. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 14. in 15. julija t. l. pri Komandi pomorskega arsenala v Tivtu glede dobave elektrotehničnega materiala; dne 18. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 730 m² lesa; dne 20. julija t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogradu glede dobave papirja. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 13. julija t. l. se bo vršila pri Komandi mornarice v Zemunu ofertalna licitacija glede dobave čolnov. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.) — Dne 9. julija t. l. se bo vršila pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija glede dobave 6000 kg bencina za pogon in 240 kg maziva za motorje. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Prodaja sodov. Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 16. julija t. l. ponudbe glede prodaje 60 komadov lesenih in 20 komadov pločevina-stih sodov. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Prodaja. Dne 18. julija t. l. se bo vršila pri Glavni subotički carinarnici v Subotici javna prodaja 95.860 metrov polsvilenih trakov za klobuke. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Oddaja zakupa pravice veleprodaje tobaka za rejon Litija se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 18. julija t. l. pri Upravi državnih monopolov v Beogradu. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti upravi.)

Oddaja del za napravo instalacije za centralno odvajanje dima v kurilnici tovarne postaje Novi Sad se bo vršila potom ofertalne licitacije dne 16. julija t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji in načrti pa pri gradbenem oddelku iste direkcije.)

Ferdo Jelenc:

Obratovanje hotela in njegov položaj.

7. nadaljevanje.

Menu.

Menu je seznam ali spored jedi določenega obroka, je toraj program gastronomskih užitkov, ki jih ima obrok nuditi, ali njih po zakonih okusa urejena lestvica. Vsaka točka programa ali vsak akord lestvice ima sprožiti določen užitek ter dobiva smisel od svojega mesta v celotnem programu oziroma celi lestvici. Točke imajo splošna imena, ki so zasidrana daleč nazaj v zgodovini znanosti jedenja. Menuju njih vsake morejo ustreči le gotove jedi. Katere so za vsako točko te jedi, je med uvedenci dognana stvar. Moda more sicer pri tem izpremeniti posamnosti, načelo samo pa je večno, vzeto seveda v zemeljskem smislu. Niti ne more izpremeniti moda načela, po katerem se imajo točke združiti v celotno delo, toraj vrstnega reda, v katerem si imajo elementi dela slediti.

Oglejmo si torej ta od zakonov pametnega jedenja predpisani spored s tem, da ga navedemo in označimo na splošno jedi, ki nalogi vsake točke ustrezajo. Poskusimo tudi, razložiti imena točk, kajti, če se razume ime, se razume vse. Nazadnje pa naj slede posebna opazovanja. Za osnovo vzemimo spored popolnega obeda (diner).

Na polju znanosti jedenja vodijo Francozi, ki so jo razvili tako, da je njih kuhinja priznana kot mednarodna. Izrazi, ki jih rabi ta znanost, so toraj po svojem izvoru francoski, in so v tem jeziku najbolj pomembni. Spored bomo podali najprej v francoskem jeziku, potem pa v kolikor mogoče dobesednem slovenskem prevodu.

MENU:

Hors-d'oeuvres froids

Potage

Hors-d'oeuvres chauds

Relevé de poisson

Grosse pièce:

Relevé de boucherie

Relevé de volaille

Relevé de gibier

Entrée:

Entrée chaude

Entrée froide

Punch ou Sorbet

Rôti, salade, compote

Entremets de légumes

Entremets de douceur ou sucré

Glacé

Fromage

Dessert et fruits

Café

SPORED:

Mrzle zakuske

Juha

Tople zakuske

Riba

Veliki kos:

Klavniško meso

Perutnina

Divjačina

Uvodna jed:

Topla uvodna jed

Mrzla uvodna jed

Punč ali sorbet

Pečenka, salata, kompot

Medjed od sočivja

Sladka medjed

Sladoled

Sir

Desert in sadje

Kava

Oglejmo si toraj ta spored, v katerem so točke našteje po vrsti vsaka s svojim splošnim imenom.

Predvsem vidimo dve zarezji, od katerih prvo tvori Punč ali sorbet, drugo pa presledek med sladoledom in sirom. Ti dve zarezji delita spored na tri dele, ki se zovejo:

Prva posluga

Premier service

Druga posluga

Second service

Desert

Dessert

Vse jedi vsake obeh poslug (service) in deserta so se preje prinesle na mizo kolikor mogoče hkrati, ker se je gledalo na to, da je bila miza pošteno obložena, da se je toraj šibila od tja postavljenih jedi. Bogastvo obeda je prišlo na ta način bolj do veljave. Zarezja med poslugama in med drugo poslugjo in desertom je bila dolg odmor.

Današnji način, streči jedi posamič, je ruskega izvora (service à la russe), stari način pa se zove service à la française (posluga po francoskem načinu). Po ruskem načinu, ki je danes splošno vpeljan, se ponudijo jedi iz skled, da si gost postreže sam ali namigne, kaj naj mu postrežnik s skleda da, ali pa se krožnikih in porcijah. Natančneje bomo menu še obravnavali prihodnjik.

Svetovna produkcija sladkorja.

Zanima nas razmerje med svetovno produkcijo sladkorja iz pese in trsta. Tu podamo številke za zadnje desetletje (v stotih po 50 kg):

	Pes. sladkor	Trs. sladkor	Skupaj
1921/22	101,828.000	257,376.000	359,204.000
1922/23	106,248.000	263,392.000	369,640.000
1923/24	120,668.000	295,964.000	416,632.000
1924/25	165,622.000	326,026.000	491,648.000
1925/26	170,570.000	325,564.000	496,134.000
1926/27	157,134.000	332,364.000	489,498.000
1927/28	182,398.000	344,984.000	527,382.000
1928/29	190,860.000	365,248.000	556,108.000
1929/30	185,656.000	367,024.000	552,680.000
1930/31	236,130.000	344,498.000	580,628.000

V desetletju 1921/22 do 1930/31 se je produkcija pesnega sladkorja več kot podvojila, narasla je za 132 %. Produkcija trstnega sladkorja je narasla za 87,122.000 stotov ali za 34 %. Vsa produkcija je narasla za 221,424.000 stotov po 50 kg ali za skoraj 62 %. Kakor vidimo, je produkcija pesnega sladkorja dosti bolj narasla kot produkcija trstnega in je zato tudi delež prvega na skupni vsoti v primeri z drugim narasel: leta 1921/22 je bilo pesnega sladkorja dobrih 28 % svetovne produkcije, leta 1930/31 pa že ca. 40 %, pri čemer moramo pač upoštevati, da je bilo leto 1930/31 v produkciji pesnega sladkorja rekordno. — Dr. Mikusch ceni svetovno produkcijo v kampanji 1930/31 na 29-6 milijonov ton proti 28-4 milijonom v kampanji 1929/30 in 19-9 milijonov v kampanji 1913/14, kar pomeni za kampanjo 1930/31 v primeri z zadnjo predvojnjo kampanjo 48-8 % dvig. Sicer je od tedaj narasla produkcija pesnega sladkorja za 31-2 %, produkcija trstnega sladkorja za 63-3 %, kar je nekako v protislovju z gornjimi podatki; a pomisliti moramo, da je padla produkcija pesnega sladkorja v svetovni vojni na minimum in da je njen dvig le pojav zadnjih let, kar smo zgoraj videli. Zato se je moralo razmerje spremeniti. — Svetovno porabo sladkorja v kampanji 1928/29 ceni dr. Mikusch na 27 milijonov ton, torej manj. Vsekakor je produkcija večja kot konsum.

Forsiranje romunskega petrolejskega eksporta. Samo v prvih štirih letošnjih mesecih je narasel izvoz romunskega petroleja za 1,495.000 ton. Ta dvig je povzročil po neugodnem oblikovanju cen vsled prisilnih prodaj. Oblikovanje cen je v zvezi s svetovnotržišnim položajem in z neuspehi obsežne notranjeromunske kartelizacije. Tudi Francozi so temu vzrok; Francija je v Romuniji v prvi vrsti producent in v Franciji rafiner; zato je interesirana na ceneni romunski surovini.

Veletrgovina

A. Šarabon v Ljubljani

priporoča

špicerijsko blago
več vrst žganja, moko
ter deželne pridelke —
kakor tudi raznovrstno
rudninsko vodo

Lastna pražarna za
kavo in mlin za dišave
z električnim obratom

Telefon 26-66

Irzna poročila

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignanih je bilo 8 konjev, 18 bikov, 129 volov, 207 krav in 22 telet, skupaj 384 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 30. junija 1931. so bile sledeče: za 1 kg žive teže: debeli voli od Din 5-25—7-50, poldebili voli 4-4-75, plemenski volji 3-3-50, biki za klanje 4-50—5, klavne krave debele 3-50—5, plemenske krave 3-3-25, krave za klobasarje 1-75—2-50, molzne krave 3-50—3-75, mlada živina 5-7-50, teleta 6-7 Din. Prodanih je bilo 237 komadov od teh za izvoz v Avstrijo 28 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 1 kg Din 16—18, II. vrste 12—14, Meso od bikov, krav, telic 8—10, telečje meso I. vrste 25—35, II. vrste 12—18, svinjsko meso sveže 1 kg 14 do 25 Din.

Smotreni trgovci in industrijci čitajo vse dobavne razpise, ki jih redno prinaša naš list. Dobav potom javnih licitacij se more udeležiti vsak trgovec in vsak producent! Čitajte in ne opuščajte ugodnih poslovnih prilik, ki Vam jih nudijo udeležbe na javnih licitacijah!

SPEDIJSKO PODJETJE

R. RANZINGER
LJUBLJANA

Telefon 31. 20-60

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastno skladišče s direktnim tlom od glav. kolodvora Carlskega skladišča. Mastna trošarina prosto skladišča. Carlsko posredovanje. Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili

Najnovejša kontrola!

Alojz Arhar

Konces. elektrotehnično podjetje

Ljubljana VII, Celovška cesta 80

Prevzema vsa električna dela in instalacije pod ugodnimi pogoji. Jamči se za solidno delo in nizke cene.

KLIŠEJE

vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše
klišarna
ST-DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

Vinocet

tovarna vinskega kisa, d. z o. z.
Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz pristinega vina. Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna:
Ljubljana, Dunajska c. 1a, II. nadstr.
Zahtevajte ponudbo!

Trgovci! Naročajte blago pri tvedkah, katere oglašajo v „Trgovskem listu“.

T

Knjige, časopise, račune, vizitke, memorande, kuverte, tabele, lepake, letake, naročilnice v blokih s poljubnim številom listov, barvotiske, cenike kakor tudi vse druge tiskovine dobavljajo hitro in po zmernih cenah

ISKARNA

Ljubljana, Gregorčičeva 23
MERKUR
Lastna knjižnica